

som findes paa Nordkysten af Africa. Ogsaa hos Karthagerne findes Spor af Dyrs, og navnlig af Abers Dyrkelse. Til Forklaringen af det andet og siette Idol har Forfatteren ikke vidst at anføre noget. Nærmere Undersøgelser paa Sardinien selv ville maaskee drage flere og vigtigere Afgudsbilleder for Dagen; og især var det at ønske at man fandt et Billede af Baal eller Moloch, som Grækerne kaldte *Κρόνος*, Romerne Saturnus, i en nedböiet Stilling med oplöftede og udstrakte Arme, saaledes som hans i Templerne dyrkede Idoler beskrives at have været dannede, for at modtage Börneofferne, som nedrullede fra Armene i den gløende Ovn under Stötten, i hvilken de bleve levende brændte.

Denne Afhandling er allerede trykt under fölgende Titel: Sendschreiben an den Herrn Geheimen Hofrath und Professor D. *Friedrich Creuzer* über einige Sardische Idole (Köbenhavn 1822) med tvende Kobbretavler som forestille Idolerne.

Conferentsraad og Ridder *Schlegel* har forelagt Selskabet Begyndelsen af en Undersøgelse, hvis Formaal er, at godtgjøre, at de fleste Retsnormer hos de gamle Danske have deres Udspring af Folkevillien, og ikke, som adskillige Skribenter baade her og udenlands have meent, lade sig udlede af de regjerende Fyrsters vilkaarlige Bud. Man maa, bemærker Forfatteren, ikkun lidet kjende Oldtidens Tænkemaade, naar man vil paastaae at Retssædvanerne ikke hos dem fik forbindende Kraft, dersom ikke en formelig Lov stadfæstede dem. De ved Folkevillien efterhaanden indførte Retsnormer have det Fortrin fremfor de ovenfra givne, at de nödvendigviis sammenstemme med Folkets eiendommelige Character og Vilkaar, at deres Værd er stadfæstet ved lang Erfaring, og at de, ved at være blevne overantvordede fra Slægt til Slægt, ere saa aldeles indflettede i Folkelivet, at de

ikke kunne blive nogen Borger i Staten ubekjendte. Efter at have forudskikket disse Bemærkninger, som en Indledning, viser han, at det laae i den nordiske Folkfriheds Væsen at Retsnormer dannedes dels ved Privates, dels ved valgte Dommeres frie Virksomhed. Hermed nægtes dog ikke, at jo ved særdeles Leiligheder, hvor Utilstrækkeligheden af de gamle Rettsædvaner viiste sig, formelige Love gaves; men saalænge ingen skriftlig Optegnelse skilte dem fra hine Vedtægter, sammensmæltede de enten med disses Masse, eller gik i Forglemmelse, alt efter som de passede med Folkets Tænkemaade og Sæder, eller stode i Strid dermed.

I den Deel af Undersøgelsen, som allerede er forelagt Selskabet, vises alt dette nærmere, for vort Folks heroiske Tidsalder og under Hedenskabets Indflydelse. Kilderne til Kundskaben om denne Tidsalder flyde, som bekjendt ikke rigelige. Saxo er den fornemste, men maa bruges med Kritik. Man vilde sikkert feile meget om man uindskrænket antog de bestemte Angivelser, i Følge hvilke han tillægger en bestemt hedensk Drot denne eller hiin Lov; men naar han tillægger en hedensk Drot den, maa han unægtelig have anseet den ældre end Christendommen; og heri kunne vi følge ham, især naar den anførte Lov stemmer med Folkets daværende Standpunkt, og træffes i andre nordiske Folks Lovsamlinger, eller i de ældste Islanske Sagaer. At Saxo derimod ved flere Leiligheder har forvandlet en gammel Vedtægt til et formeligt Lovbud godtgjøres ved flere Exempler. Mærkværdige ere ogsaa nogle gamle Documenter forfattede förend Vedtægterne opsattes skriftligt, og som vise at adskillige Danske Retsbestemmelser, som vore Lovhistorikere have tillagt senere Konger, skyldes Oldtidens Selyovgivning. Ogsaa

fremmede Skribentere fra Oldtiden, naar de have havt god Leilighed til at kjende de Danskes Retsskikke, f. Ex. *Adam af Bremen* fortjene at raadføres; heller ikke maa det Lys forsmaaes, som kan erholdes af de gamle Love, som tillægges Nordboer, der have nedsat sig i fremmede Lande, eller af Annalisternes Beretninger om deres særdeles Vedtægter, f. Ex. i Anledning af Normannerne.

Fra de ældste Tider af har Lovkyndigheden over hele Norden bestaaet i Kundskab om visse Formalier, hvilke paa det strængeste maatte iagttages, saa vel ved Contracters Afslutning og Retshandlers Stiftelse, som ved Rettergangen. I denne Henseende opdage vi en mærkelig Overeenstemmelse mellem vor ældste Lovkyndighed og de gamle Romeres, förend deres *jus Quiritium* forvandlede til et *jus Gentium*. En lignende har den med de nuværende Britters. En nöiagtig Kundskab om disse Formalier er aldeles nödvendig, for at sætte sig ind i vor Oldtids Retsforhold. De Islandske Sagaer, saasom Nials og Egils Sagaer give os en levende Beskuelse heraf. Kong *Eriks* Sjællandske Lov har gjemt os adskillige saadanne Formalier. Den Jydske Lov indeholder færrest deraf, fordi den virkeligen er en ovenfra given Lov, og ikke, som de andre, blot en stadfæstet Samling af Vedtægter. Da afsagte Domme vare en Kilde til al Ret, saa bevaredes de nöie i Hukommelsen, for at tjene til Rettesnor i paakommende Tilfælde; og Kongerne tilegnede sig, som vi lære af Vitherlagsretten, i vanskelige Tilfælde ikke den Myndighed at afgjøre hvad der skulde gjelde, men raadførte sig med erfarne Mænd om hvorledes det tilforn havde været. Da mange af Oldtidens Retsbegreber udtrykkes i Tanke-sprog, saa fortjene disse mere Opmærksomhed end man sædvan-

lig skjænker dem. I Lovsamlinger, i Sagaer; i mundtlig Overlevering have vi endnu mange af dem. De, som i en lang Tidsrække ikkun gik fra Mund til Mund, ere siden blevne optegnede, men og blendede med yngre, hvorfra de ofte ved en vis Takt udfindes. Mange af disse Tankesprog have været almindeligen gængse i hele Norden, andre ere egne for Danmark; hine udtrykke for det meste almindeligere Sætninger, almindelig Folkeerfaring, disse have derimod noget mere vilkaarligt og stedegent. I disse Tankesprog, som i de ældste Formularer, hersker en vis Poesie, ikke blot i Indhold, men ogsaa i Form; blandt andet forekommer Bogstavrimet meget deri; neppe blot med betænkt Hensigt at indpræge dem i Hukommelsen, men sandsynligviis meget meer i Følge den indvortes Sammenhæng mellem Tankeforbindelsen og Udtrykket, en Forbindelse, som altid stærkest aabenbarer sig i Menneskeslægtens Ungdom.

Etatsraad *Engelstoft* har forelagt Selskabet et Mindeskrift over Selskabets afdøde Medlem, Etatsraad, Professor og Ordenshistoriograph *Abrah. Kall*, i hvilket han søger at fremstille Hovedtrækkene i den Afdödes Character som Videnskabsmand, Borger og Menneske, og at skildre, hvad og hvorledes han i enhver af disse Egenskaber har virket og gavnet. Dette Mindeskrift vil udkomme i Samling med flere Stykker af og om *A. Kall*.

Den ældre indvortes Tilstand i Danmark har hidtil været deels ukjendt, deels urigtig forstaaet. Vel findes saavel i vore Historikeres Meldinger, som i Lovene selv, ikke faae enkelte Vink, hvilke rettelig bedöimte, kunde ofte kaste et uventet Lys derpaa: men især findes endnu i Landets nærværende Indretninger adskillige Spor, som bestemt tyde hen til den gamle For-